
Paulina Dębniak | pwk89@op.pl

Politechnika Gdańska

Wady i zalety funkcjonowania semestru europejskiego jako elementu unijnego zarządzania gospodarczego

Advantages and Disadvantages of the Operation of the European Semester as Part of the EU Economic Governance

Abstract: The purpose of this article is to present the European Semester as one of the key elements of economic governance in the European Union and identify advantages and disadvantages of the operation of this process. To achieve the purpose of this article as a research method chosen descriptive analysis was chosen. The article shows that the European semester is one of the key elements of economic governance in the European Union, but it is impossible unambiguous the assessment of the functioning of this process. The actual impact of the European Semester is not yet fully known and will depend on whether individual Member States will apply to EU guidelines and whether they are relevant and actually strengthen their economy.

Key words: EU economic governance; European semester; policy coordination

Wprowadzenie

W grudniu 2011 roku, w reakcji na słabe punkty w strukturze Unii Gospodarczej i Walutowej, wszedł w życie obszerny zbiór przepisów, które mają służyć wzmocnieniu nadzoru budżetowego i makroekonomicznego. Wtedy również po raz pierwszy rozpoczęto tzw. semestr europejski – sześciomiesięczny okres polegający zarówno na ocenie, jak i koordynacji polityki gospodarczej, który stanowi zasadniczy element wzmocnienia ram zarządzania gospodarczego Unii Europejskiej.

Celem niniejszego opracowania jest prezentacja semestru europejskiego jako jednego z kluczowych elementów zarządzania gospodarczego w Unii Europejskiej oraz wskazanie wad i zalet funkcjonowania tego procesu. Osiągnięciu niniejszego celu służyć ma przyjęta konstrukcja – w pierwszej części obejmująca krótkie omówienie genezy, istoty oraz przebiegu semestru europejskiego, w drugiej natomiast przedstawienie zarówno pozytywnych aspektów funkcjonowania semestru europejskiego, jak i jego mankamentów.

Do zrealizowania celu niniejszego artykułu jako metodę badawczą wybrano analizę opisową poprzedzoną przeglądem literatury krajowej i zagranicznej oraz analizą dokumentów unijnych.

Semestr Europejski – geneza, istota, przebieg

Semestr Europejski jest jednym z elementów unijnego zarządzania gospodarczego służącym do oceny i koordynacji polityki gospodarczej. Został on zainicjowany w 2011 roku jako nowy instytucjonalny proces dający wytyczne *ex-ante* dla państw członkowskich, zarówno w zakresie celów fiskalnych, jak i celów strukturalnych [www.sejm.gov.pl]. Innymi słowy jest to proces polegający na wzmocnionej koordynacji poszczególnych polityk gospodarczych państw członkowskich z wytycznymi ustalonymi na szczeblu unijnym.

Analizując pojęcie semestru europejskiego podkreślić należy, iż nie istnieje formalno-prawna definicja, natomiast geneza jego powstania wywodzi się z zapisów Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, a ściślej z art. 121 oraz art. 148. Podstawą prawną funkcjonowania Semestru Europejskiego jest rozporządzenie 1175/2011, które wchodzi w skład przyjętego przez Unię Europejską w 2011 roku tzw. sześciopaku reformującego ówczesny Pakt stabilności i wzrostu.

Jak podkreśla Zombirt [2014], miano „semestr” wydaje się mylące, ponieważ faktycznie proces obejmuje cały rok kalendarzowy. Co więcej autorka podkreśla, iż w praktyce zauważyć można występowanie dwóch semestrów w jednym roku. Wyróżnia ona w pierwszej połowie roku „wąski semestr europejski”, w ramach którego prowadzone są prace w instytucjach unijnych we współpracy ze wszystkimi krajami członkowskimi, natomiast w drugiej połowie roku wyszczególnia „szeroki semestr europejski” zwany również „semestrem krajowym”, podczas którego każde państwo członkowskie opracowuje stosowne dokumenty, które dostarczane są do Komisji Europejskiej, a także realizują one otrzymane zalecenia polityczne.

Badając szerzej genezę ustanowienia semestru europejskiego należy zwrócić uwagę, iż procedura ta została zainicjowana pod koniec 2010 roku przez Komisję Europejską podczas zaprezentowanego raportu dotyczącego tempa wzrostu gospodarczego po-

szczególnych krajów członkowskich. Komisja Europejska zaproponowała wówczas ustanowienie tego procesu mając na celu dążenie do poprawy koordynacji w ramach Unii Europejskiej polityki fiskalnej (*ex-ante*), a także bardziej efektywny i zintegrowany nadzór. Warto podkreślić, iż koordynacja rozumiana jest tu jako „ponadnarodowe reguły lub normy, które są uzgodnione przez wszystkie kraje członkowskie, pozostawiając podstawową odpowiedzialność za obszar polityki w gestii władz narodowych, ale ustanawiając ograniczenia uznaniowości ich decyzji”, w związku z czym nie jest to przekazanie całkowicie w gestię instytucji unijnych kompetencji władz narodowych, ale jedynie koordynacja działań krajowych [Piech, Wielec 2009, s. 37]. Założeniem Komisji był mechanizm umożliwiający czerpanie przez państwa członkowskie korzyści z przeprowadzanej na szczeblu unijnym oceny, którą brałyby one pod uwagę przy przygotowywaniu zarówno krajowych planów budżetowych, jak i programów reform [Annual Growth Survey, 2011].

Istotą Semestru Europejskiego jest uwzględnianie przez każde z państw członkowskich europejskiego wymiaru w planowaniu swoich krajowych strategii gospodarczych, a także zapewnienie odpowiednich środków na realizację w budżetach państw członkowskich celów wynikających ze strategii „Europa 2020”.

Do głównych celów semestru europejskiego zalicza się:

1. monitorowanie stosowania przez państwa członkowskie dyscypliny budżetowej wynikającej z Paktu stabilności i wzrostu (stabilności finansów publicznych krajów członkowskich),
2. monitorowanie wdrażania strategii „Europa 2020” oraz Paktu Euro Plus,
3. analizę sytuacji gospodarczej krajów członkowskich, w celu zapobiegnięcia pojawienia się zakłóceń w równowadze makroekonomicznej i jednocześnie ich korygowanie [Brana, Wąsowicz 2013, s. 2].

Przyjąć należy, że semestr europejski jest europejskim okresem zarówno oceny, jak i koordynacji polityki gospodarczej, który stanowi zasadniczy element wzmocnienia ram zarządzania gospodarczego Unii Europejskiej. Koordynacja polityki gospodarczej w ramach semestru europejskiego skupia się na takich aspektach, jak: polityka budżetowa państw członkowskich, ich polityka makroekonomiczna i strukturalna oraz spójność z unijnym cyklem planowania.

Procedura semestru europejskiego obejmuje trzy równoległe i wzajemnie powiązane ścieżki a mianowicie: nadzór makroekonomiczny, koordynację tematyczną oraz nadzór fiskalny, z których dwie pierwsze odnoszą się do problematyki objętej zakresem Krajowego Programu Reform, a trzecia do Programu Stabilności i Konwergencji [Szpringer 2012, s. 4].

Zdaniem Zombirt [2014] semestr europejski jest „sednem całego sześcioramowego harmonogramu, gdyż spina wszystkie postanowienia poszczególnych rozporządzeń w jeden harmonogram z dokładnie wyznaczonymi terminami”. Przebieg semestru europejskiego jest ściśle

określony i rozpoczyna się od przyjęcia przez Komisję Europejską rocznej analizy wzrostu gospodarczego, co ma miejsce rokrocznie w listopadzie. Państwa członkowskie, które otrzymują porady na szczeblu unijnym, przekładają do oceny Krajowy Program Reform oraz Program Stabilności i Konwergencji, które następnie zostają ocenione. Każde państwo członkowskie otrzymuje indywidualne zalecenia dotyczące krajowej polityki budżetowej i reform, które uwzględnić powinny przy opracowywaniu budżetu na kolejny rok oraz kształtowaniu swojej polityki gospodarczej. Ponadto w razie potrzeby państwa członkowskie mogą otrzymać zalecenia, aby skorygować zakłócenia równowagi makroekonomicznej [Consilium, online].

Wady i zalety funkcjonowania mechanizmu Semestru Europejskiego

Pierwszym aspektem, na który należy zwrócić uwagę, wskazując na wady i zalety funkcjonowania mechanizmu semestru europejskiego, jest sam fakt wpływu tego procesu na działania podejmowane przez poszczególne państwa członkowskie. Sporządzone przez Radę Unii Europejskiej w czerwcu rekomendacje, jak podkreśla Synowiec [2012], nie są tylko symbolicznym dokumentem. Wprawdzie mają one formę zaleceń, jednakże brak realizacji przez państwo członkowskie części z nich, a zwłaszcza tych wynikających z sześciopaku i dwupaku, dotyczących głównie przestrzegania progów fiskalnych odnoszących się do kwestii redukcji deficytu i długu publicznego, może nieść za sobą nałożenie sankcji finansowych. Niniejsze zalecenia są bardzo precyzyjnie określone i mają charakter ilościowy, a ich wdrożenie jest konieczne. W związku z powyższym pokusić można się o stwierdzenie, iż procedura semestru europejskiego ma istotne znaczenie dla zarządzania gospodarczego zarówno na szczeblu unijnym, jak i krajowym. Bardziej sceptyczne stanowisko prezentuje jednak Kawecka-Wyrzykowska [2014], która uważa, iż użyteczność semestru europejskiego jest ograniczona, co wynika z kolei z faktu, że nie wszystkie zawarte w dokumentach wnioski są wiążące dla państw członkowskich. Mowa tu zwłaszcza o wnioskach dotyczących sytuacji makroekonomicznej, opracowywanych na podstawie oceny krajowych programów konwergencji i stabilności, w przypadku których pożądane działania zaradcze mają tylko charakter zwykłych zaleceń, a nie wiążących decyzji. Z drugiej jednak strony można stwierdzić, że nieprzestrzeganie tych zaleceń przez dane państwo członkowskie może narazić je na krytykę ze strony instytucji unijnych i innych państw członkowskich, co w efekcie wpłynąć może na obniżenie jego wiarygodności. Warto również podkreślić, iż niewiązący charakter tych dokumentów wynika z tego, iż w Unii Europejskiej nie ma wspólnej polityki gospodarczej¹.

¹ Istnieje tylko wspólna polityka pieniężna obowiązująca w strefie euro oraz traktatowe zobowiązania państw, które nie są członkami strefy euro do osiągnięcia pożądanej zbieżności, stąd wiążące decyzje instytucji UE w tej dziedzinie.

Kolejną kwestią, która osłabia efektywność semestru europejskiego, na którą zwraca uwagę Synowiec [2012] jest to, że w polskiej debacie publicznej mało miejsca poświęca się znaczeniu tego mechanizmu w zarządzaniu gospodarczym w Unii Europejskiej i poszczególnych państwach członkowskich. Autorka słusznie zauważa, iż „szczególnie ważne są dokumenty programowe nadające kierunek reformom, czyli Program Stabilności i Konwergencji oraz Krajowy Program Reform” w związku z powyższym proponuje ona, aby przygotowywaniu dokumentów przez polski rząd w ramach krajowego semestru (tj. w okresie luty-kwiecień) towarzyszyła szeroka debata dotycząca kierunków polskich reform i zmian rozpatrywana w kontekście europejskim, co pozwoliłoby m.in. na skuteczniejszą identyfikację potrzeb polskiej gospodarki oraz zagrożeń.

Kolejną z wad semestru europejskiego jest długi okres przygotowywania, opracowywania i omawiania wymaganych w tym procesie dokumentów. Jak zauważa Kawecka-Wyrzykowska [2014], wnioski i zalecenia sporządzane przez instytucje unijne oparte są na wskaźnikach makroekonomicznych sprzed 2 lat, czego przykładem jest przytoczony przez profesora raport „Statistical Annex of Alert Mechanism Report – 2014” opracowany przez Komisję w listopadzie 2013 r., który opiera się na wskaźnikach do 2012 roku. Zdaniem Kaweckiej-Wyrzykowskiej [2014] w takim czasie sytuacja koniunkturalna może ulec zmianie. Wprawdzie uważa ona, że z reguły ogólne kierunki zaleceń pozostają prawdziwe, jednakże ich szczegółowa użyteczność jest mała.

Za wadę mechanizmu semestru europejskiego Kawecka-Wyrzykowska [2014] uważa również to, że „w jego trakcie instytucje unijne, jak i państwa członkowskie przygotowują wiele dokumentów”, a to zdaniem profesora „utrudnia sprawny przepływ informacji i szybkie reagowanie na wnioski wypływające z tych dokumentów”. Podobny mankament zauważyć można w przypadku podejmowanych w ramach semestru europejskiego działań monitorujących, które oparte są na wielu różnorodnych wskaźnikach i zaleceniach, wielość których utrudnia ich analizowanie, porównywanie, a także przewidywanie. Ponadto mechanizm semestru europejskiego koncentruje się przede wszystkim na danych dotyczących deficytów budżetowych i nierównowagi handlowej, a wskaźniki te, zadaniem Toporowskiego [2013], nie odzwierciedlają w pełni fundamentów poszczególnych gospodarek państw członkowskich i ignorują potencjał jednolitego rynku. Zdaniem Scharpfa [2013], pomimo iż proces oceny makroekonomicznej oparty jest czasem na uznaniowych kryteriach, w rezultacie polega on na formułowaniu rekomendacji o dość szczegółowym charakterze, które zyskały priorytetowe znaczenie w polityce europejskiej. Jednakże Scharpf zauważa również, iż formułowane są bez uwzględnienia szerszego kontekstu rozwojowego poszczególnych gospodarek krajowych.

Kolejnym problemem, na który zwraca uwagę Grosse [2013], jest zjawisko określane mianem „kierowania z tylnego siedzenia”, które polega na dominującym wpływie politycznym największych państw członkowskich, wykorzystującym instytucje unijne do

forsowania własnych wizji działań anty kryzysowych. Zdaniem autora niekiedy powoduje to sprzeczność pomiędzy celami unijnej polityki gospodarczej a celami tych państw, co w kontekście semestru europejskiego skutkuje dysfunkcjami i rozbieżnościami pomiędzy zaleceniami formułowanymi w trakcie tego procesu.

Za główną zaletę semestru europejskiego wskazać można to, iż mechanizm ten zapewnia czytelne zasady, przez co możliwa jest lepsza koordynacja polityk państw członkowskich w ciągu całego roku, regularne kontrolowanie ich sytuacji gospodarczej oraz możliwość szybszego nakładania sankcji w przypadku naruszania przepisów. Kawecka-Wyrzykowska [2014] jest zdania, że mechanizm semestru europejskiego pozwala państwom członkowskim łatwiej wywiązywać się ze zobowiązań budżetowych oraz sprawniej przeprowadzać konieczne reformy.

Istotną zaletą semestru europejskiego jest również możliwość kontrolowania realizacji celów wynikających ze strategii „Europa 2020” m.in. w sferze edukacji, innowacji, klimatu, ograniczania ubóstwa i zatrudnienia, które mają wpływać na długofalowy wzrost gospodarczy. Zdaniem autorki mechanizm semestru europejskiego w tym zakresie mobilizuje państwa członkowskie do skuteczniejszej realizacji tej strategii.

Jak wspomniano we wcześniejszej części niniejszego artykułu, Zombirt [2014] uważa, iż semestr europejski jest sednem funkcjonowania całego sześciopak, ponieważ łączy on wszelkie postanowienia wynikające z poszczególnych rozporządzeń, tworząc spójny harmonogram ze ściśle wyznaczonymi terminami. Podkreślić należy, iż ustalone terminy nie są stałe i mogą ewoluować, co miało już miejsce, a wynika z tego, iż proces zarządzania gospodarczego w Unii Europejskiej charakteryzuje się dynamicznymi zmianami i może podlegać udoskonaleniom i korektom. Problemem, na który zwraca uwagę autorka, jest to, że zauważalna jest tendencja wśród instytucji unijnych do planowania wszelkich inicjatyw w długim horyzoncie czasowym (na wiele lat do przodu), w związku z czym proces decyzyjny staje się zbyt wolny, a nie są to, jak miało wynikać z uzgodnionych ram – szybkie decyzje dotyczące szczegółów istotnych z punktu widzenia aktualnej sytuacji gospodarczej. Podobne stanowisko prezentują również inni naukowcy i praktycy (np. Breugel Policy Contribution 2012). Toporowski [2013] natomiast jest innego zdania i uważa z kolei, iż problemem semestru europejskiego jest krótkoterminowa perspektywa tego mechanizmu, który trwa rok, a nakłada zobowiązania w dwuletnim horyzoncie czasowym, co zdaniem autora w niewielkim zakresie uwzględnia długofalowe cele i rozwiązania. Toporowski [2013] podkreśla, iż „zalecenia powinny także w większym stopniu identyfikować przyczyny, a nie jak dotychczas objawy problemu”.

W literaturze przedmiotu zauważyć można, iż badanie efektywności funkcjonowania semestru europejskiego prowadzone jest w wielu przypadkach z wykorzystaniem komparatystryki i proces ten odnosi się na przykład do Strategii lizbońskiej czy Paktu Euro Plus. Ponadto analiza publikacji na temat semestru europejskiego wskazuje, iż me-

chanizmu tego nie można uznać za „produkt skończony”, co wyraźnie podkreśla m.in. Zombirt [2014]. Uważa ona, iż chociażby nadzór nad polityką gospodarczą przez mechanizm semestru europejskiego nie rozwiązuje zauważalnych w Unii Europejskiej problemów, które zostały wzmocnione kryzysem efektywności polityki w zakresie unijnego zarządzania gospodarczego oraz kryzysem demokracji, który odczuwalny jest przez obywateli Unii Europejskiej. Ponadto Zombirt [2014] uważa, iż wyprowadzane z semestru europejskiego wytyczne i wnioski „nie koncentrują się zbyt wyraźnie na ewentualnych efektach zarażenia”. Autorka jest również zdania, że o efektywności semestru europejskiego nie przekonuje sposób, w jaki egzekwowane jest dostosowanie do założeń i zgodność z rekomendacjami od państw członkowskich, w których stwierdzono problemy.

Dokonując oceny funkcjonowania semestru europejskiego jako narzędzia służącego wzmocnieniu koordynacji polityki gospodarczej w Unii Europejskiej, warto również wymienić kilka innych problemów związanych z tym procesem:

- semestr europejski nie do końca rozwiązuje kwestię tego, że istnieje wiele aktów prawnych, które niekiedy nakładają się (Traktat o Stabilności, Koordynacji i Zarządzaniu, sześciopak, dwupak),
- procedura semestru europejskiego nie uwzględnia faktu, iż poszczególne państwa członkowskie posiadają różne statusy (tzn. kraje należące do strefy euro, w tym państwa, na które nałożono program naprawczy, kraje spoza strefy euro, w tym państwa z tymczasową bądź stałą derogacją), jednakże funkcjonujące one wspólnie w ramach Unii Europejskiej tworząc „jeden organizm gospodarczy”,
- prawie cały proces semestru europejskiego (poza wprowadzoną instytucją Dialogu Gospodarczego, która daje zarówno Parlamentowi Europejskiemu, jak i parlamentom narodowym możliwość wyrażenia swojej opinii) dokonuje się poza zasięgiem obywateli Unii Europejskiej. Z badań wynika wprawdzie, że ogólny poziom akceptacji tego procesu jest wśród mieszkańców UE wysoki, jednakże zauważyć można duże różnice w poszczególnych państwach pod tym względem.

Uwagi końcowe

Po dokonaniu analizy efektywności funkcjonowania semestru europejskiego trudno nie zgodzić się z Toporowskim [2013], który uważa, że faktyczne oddziaływanie instrumentu semestru europejskiego nie jest jeszcze w pełni znane i jego zdaniem zależeć będzie ono od tego, czy poszczególne kraje członkowskie stosować będą się do unijnych wytycznych oraz od tego, czy będą one trafne i rzeczywiście wzmocnią gospodarkę.

Nie ulega wątpliwości, iż procedura przygotowywania i realizacji każdego z semestrów europejskich jest długotrwała, co wpływa na obniżenie efektywności tego procesu. Jednakże jak do tej pory jest jedynym mechanizmem, który wpływa na proces kształtowania polityk ekonomicznych państw członkowskich, które poddane zostały unijnej kontroli oraz ocenie przez instytucje Unii. Natomiast nasuwa się tu również kolejny problem, a mianowicie to, iż szeroki zakres semestru europejskiego może być kłopotliwy dla państw członkowskich, ponieważ semestr stwarza możliwość ingerencji w sprawy, które dotychczas leżały w wyłącznej kompetencji państw członkowskich. Z drugiej jednak strony mechanizm ten umożliwia odpowiednio wczesne udzielanie wskazówek państwom członkowskim przez Komisję, zanim podejmą one decyzje na szczeblu krajowym. Jednakże wiąże się to również ze sprawdzaniem przez Komisję, czy państwa członkowskie podjęły niezbędne działania naprawcze. Warto jednak podkreślić, iż nawet w sytuacji, gdy któreś z państw członkowskich uzna niektóre z zaleceń za zbyt trudne bądź niewygodne, może czuć zewnętrzną presję ze strony instytucji unijnych i innych państw członkowskich, nakazującą wprowadzenie zmian w ich polityce, która niezgodna jest z ustaleniami przyjętymi na szczeblu unijnym.

Podsumowując, odnosząc się do celu niniejszego opracowania wykazano, iż semestr europejski jest jednym z kluczowych elementów zarządzania gospodarczego w Unii Europejskiej, jednakże nie można dokonać jednoznacznej oceny efektywności funkcjonowania tego procesu. Jak już wspomniano, wiele zależy od tego, czy państwa członkowskie będą poważnie traktować ten mechanizm. Toporowski [2013] podkreśla, iż państwa członkowskie „broniąc własnych kompetencji, będą osłabiać rolę semestru europejskiego jako instrumentu zarządzanego głównie przez Komisję”.

Bibliografia

Brana J., Wąsowicz R. (2013), *Informacja OIDE: Semestr Europejski. Przewodnik po kluczowych dokumentach*. Ośrodek informacji i Dokumentacji Europejskiej Biblioteka Sejmowa, Warszawa.

Breugel Policy Contribution (2012), *The challenges of Europe's fourfold union*, Issue 2012/13.

Grosse T. (2013), *Semestr Europejski: poprawa zarządzania czy zmiana ustrojowa?*, Centrum Europejskie Natolin, „Analiza natolińska”, nr 7 (65), Warszawa.

Kawecka-Wyrzykowska E. (2014), *Ocena sytuacji gospodarczej w Unii Europejskiej i w Polsce w ramach semestrów europejskich*, Instytut Badań Rynku, Konsumpcji i Koniunktur, Warszawa. „Unia Europejska.pl. Dwumiesięcznik” nr 1(224) 2014.

Piech K., Wielec M. (2009). *Koordinacja polityk gospodarczych w Unii Europejskiej* [w:] P. Albiński, *Polityki Unii Europejskiej w kontekście polskiej polityki gospodarczej*, Wydawnictwo SGH, Warszawa.

Raport Komisji Europejskiej, *Annual Growth Survey: advancing the EU's comprehensive response to the crisis*. COM (2011) 11 final, Bruksela 2010, URL: http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/en_final.pdf.

Scharpf F. (2013). *Unia walutowa, kryzys fiskalny oraz erozja demokracji*, „Nowa Europa. Przegląd Natoliński”, nr 2 (15).

Synowiec E. (2012), *Semestr europejski – jak Polska zda egzamin z reform gospodarczych?*, <http://www.psz.pl/127-unia-europejska/ewa-synowiec-semestr-europejski-jak-polska-zda-egzamin-z-reform-gospodarczych>.

Szpronger Z. (2012). *Sytuacja budżetowa państw UE w ramach funkcjonowania semestru europejskiego – zalecenia dla Polski*, Biuro Analiz Sejmowych. „Analizy” nr 15(82).

Toporowski P. (2013), *Semestr Europejski: więcej dialogu, mniej dyktatu*, Polski Instytut Spraw Międzynarodowych, Warszawa, nr 129.

Zombirt J. (2014), *Inicjatywy legislacyjne i polityczne w odniesieniu do funkcjonowania Unii Europejskiej*, „Ekonomia XXI wieku”, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, Wrocław.

Paulina Dębniak

Bibliografia elektroniczna

<http://www.consilium.europa.eu/pl/policies/european-semester/how-european-semester-works>, 05.05.2016.

<http://www.sejm.gov.pl/sejm7.nsf/BASLeksykon.xsp?id=3248D51D40BDF-870C1257A64002359D6&litera=S>.04.05.2016.

http://oide.sejm.gov.pl/oide/images/files/pigulki/semestr_2011_2016_02.2016.pdf.
05.05.2016.

